

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

De Veracitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

tate, et si maxima tamen cum utilitate legentium. Ac primum quidem minime ut a modesto deducimus modestiam, sic a faceto Facetiam, quando Facetiæ ipse dicta quidem sunt iucunda & lepida, nequam uero habitus, aut uirtus. Verum ut sanctitatem a sancto, & ab honesto honestatem, castitatemq; a casto, sic a Faceto Facetiam deducemus. Ut Facetitas ipsa sit uirtus, ea deniq; Faceti uiri habitus, fors san non omnino etiam displicerit Facetudo subducta syllaba, ut a sordido sorditudo, quæ Plautina deductio est. Nam neq; maiores illi nostri aut castitudinem reformidarunt, aut castitudinem. Quid si ut castities, sic etiam dicatur Faceties? Sed nos hæc ipsa ita tradimus, ut qui nullo modo uelimus regulam hac in parte præscribere. Sit enim sua cuiq; libertas usurpandi nominis, Verum ideo hoc facimus, ut aperte magis intellegatur habitus ipse, qui sit, & quo etiam quis nomine ac proprio, & tantum suo uocitandus. Constituiamus itaq; siue Facetitiæ, siue Facetudinem, Facetiæ uel habitum, & qui eo sit habitu ornatus, Facetum. Sed ad alteram quoq; partem uerborum transeundum est, ut quæ in ea uersetur mediocritas, lucide etiam intellegatur.

De Veracitate.

Quemadmodum autem uirtutis huius, de qua pauca locuti sumus, siue Comitatis, Urbanitatis uel siue Facetudinis, proprium munus est, atq; officium sedare molestias, in cessationibusq; ac in relaxatione a negotiis, iucundum aliquid querere ad reficiendos animos, siue in ipsis quoq; laboribus, ac negotiis, interq; molestias reficere eos, quo uegetiores ipsi fiât, longeq; ualentiores, siue peruincendis, aut tolerandis laboribus, difficultatibusq; siue leniendis doloribus, atq; molestiis, qui finis ei uirtuti est constitutus, Sic cum eadē ipsa oratio, ac sermo uel præcipuum sit uinculum retinendæ societatis, ad quam colendâ nati, atq; educati sumus, coetusq; ipsius una sociati et ampliandi, & conseruandi, sic inquâ alterius uirtutis, cuius etiam imitia querimus, proprium munus est, ueritatis studiū, ac cultus. Loquimur autem de ueritate hoc in loco non illa quidem, quæ a Phisicis queritur, aut Mathematicis, quæ uel uersetur circa certitudinem Syllogismorum, in ipsisq; disputationibus quæ sunt de rerū natura, deq; disciplinis atq; scientiis hominū, ac facultatibus. Verū de ueritate ea, quæ nihil in sermōibus, atq; in oratione, nihil etiā in moribus inesse fictum, fallax, fucatum indicet, nihil quod simulatum, adulatoriū, mendax, gloriosum, uanum, quodq; supra uires appareat, supraq; facultates ipsas, aut ueri fines excedat, acceptus uel nostri terminos, quam assecuti qui sint, retineantq; et in dicendo, & in

do, & in tractandis rebus, domesticisq; in consuetudinibus, ij ueri dicuntur, & uirtus ipsa ueritas, ni fortasse proprie magis ueraces illi, uirtus autem ipsa ueracitas, ut ueritas sit rei ipsius, ueracitas uero, ea utentis habitus. Ac nihilominus & uerum fuisse hominem Catonem dicimus, & quod summa etiam in eo inesset ueritas Sibyllas quoque ueras, & uates etiam, atq; haruspices ueros. Hæc uero a nobis eo consilio dicta sunt, quo distinctius intellegatur quæ nam res ipsæ sint, & quales. Tertia quoq; quædam uirtus (si Aristoteli credimus) in eadem hac uersatur materia, quæ amicitia ab illo dicitur, de qua quoniam his in libris dicendum nihil decreuimus, de duabus his uirtutibus, & Facetitate, et Veritate tantum differemus, ac primo quidem de Veritate, deq; oppositis ei uicij.

De Adulatoribus.

Admodum autem ueritati aduersatur lucri studium, atq; habendi cupiditas, itaque huiusmodi hominum una est cura, totiq; in eo ipsi sunt, quo adulando rei suæ consulant familiari, & quasi uerborum mercaturam faciant, oratione ubiq; utuntur secunda & blanda, hocq; sibi uitæ genus delegerunt ad ampliandam rem domesticam. Periculosa sanè ac maxime pestilens hominum consuetudo ac familiaritas, quorū quia primatum uirorū, principumq; ac regum præcipue, plenæ sunt aulæ, inde Adulatores dicti, qui dum placere & gratificari tantum student, ueritati apud dominos aures obstrudunt, atq; ad illorum uultum, libidinemq; seruilem in modū omnia loquuntur. nam et δούλος Græce seruus est. ijdem alio sunt nomine Assentatores ab assentiendo dicti, quod eorum cogitationes atq; consilia in id solum intendant, id ipsi tantum agant, sibi ipsis ut prosint, secuti Terentianum illud, *Ais aio, negas nego.* Quibus hominibus, quod plerumq; solis, qui res moderantur publicas, suas patefaciunt aures, hinc & uidemus, & audimus, et legimus eorū res frequentissime in præceps rapi, turbariq; ac misceri repente principatus ac regna. Quæ res nostris quoq; temporibus clariores sunt, q̄ ut exēplis indigeant. Huius autē generis hominū plures quidem sunt species, nesciã tamen sint ne omnes adulatorum in numero habendi. Quando (ut Aristoteles queri etiã uidetur) singulis siue uirtutibus, siue uitijs certa neutiq; propriaq; insunt nomina. Itaq; & lucri, et compendiorum tantum gratia adulantur non pauci, qui dam captandæ solum auræ, ac fauoris in populo, atq; inter ciues, alij quod ita a natura comparati sunt, usuq; etiam confirmati, ut ipsa tan